

Tillsynskampanjen om säkerhetsdatablad 2007 - frågor & svar enkäten

Deltagande i kampanjen	
1. Har ni deltagit i tillsynskampanjen om SDB?	20 ja 12 nej (Svar från 32 miljökontor)
Följande har deltagit: Ale, Herrljunga, Härryda, Karlsborg, Lerum, MTG (Mariestad, Töreboda, Gullspång), Mölndal, Partille, Skara, Stenungsund, Strömstad, Tanum, Tibro, Tidaholm, Tjörn, Trollhättan, Uddevalla, Vara, Vänersborg, Åmål.	
2. Hur många tillsynsbesök har ni gjort?	Från 1–16 stycken Totalt 115 besök
3. Inom vilka branscher/typer av verksamheter? Siffran inom parentes anger hur många miljökontor som uppgivit samma bransch (inte antal företag)	
Färgtillverkning Kemikalieföretag (2) Verkstadsindustri (12) Plastindustri, båttillverkare (5) Lackerare/billackerare/måleri/blästring (9) Entreprenörer Kemtvätt Livsmedelsindustri Bensinstation/biltvätt/bilverkstad (7) Varv Golfklubb	Grafiker/Tryckerier/Klichétillverkning (2) Byggvaruhus Tillverkare av svetsutrustning Elektronisk tillverkning Betongindustri/ -station (3) Träindustri (ytbehandling) (2) Växtodlingslantbruk Kraftvärmeverk/Fjärrvärmeverk (2) Avfallshanterare Skrotåtervinning

Utvärdering resultat		
4. Vilka frågor/ämnesområden i vår tillsynshandledning har ni tagit upp vid era tillsynsbesök?	5. För vilka av frågorna har ni konstaterat brister vid era tillsynsbesök?	
Den blå siffran anger hur många miljökontor som tagit upp resp. fråga/ämnesområde i sin tillsyn (svar från 19 miljökontor)		
Den röda anger hur många miljökontor som konstaterat brister för resp. fråga/ämnesområde (svar från 19 miljökontor)		
Allmänna frågor om förekomst, förvaring m.m.	19	15
Uppdatering, innehåll och språk	18	14
Kontroll punkt 15 Märkning	16	14
Kontroll punkt 6 Åtgärder vid oavsiktliga utsläpp	15	7
Kontroll punkt 7 Hantering och lagring	15	10
Kontroll punkt 13 Avfallshantering	17	9
Utrensning av kemikalier som inte används	13	9
Riskminsknings- och utfasningsämnen, kontroll punkterna 2 och 3	9	5
Kemikalieförteckning enligt egenkontrollförordningen	14	12
Företagets systematiska arbete med kemikalier	13	9

6. Ge gärna exempel eller kommentarer, både positiva och negativa, från era tillsynsbesök

Allmänna frågor om förekomst, förvaring m.m.

- SDB förvaras ofta inne på något kontor och inte ute i verksamheten där de behövs. De hålls heller inte helt aktuella. Vid besöket ställdes krav på att bladen uppdateras och även görs lättare tillgängliga oför alla som behöver.
- Båda verksamheterna hade SDB till samtliga kemikalier. Båda hade en SDB-pärm som förvarades tillgänglig för samtlig personal och i den mekaniska verkstaden fanns även vissa SDB uppsatta på den plats kemikalierna användes.
- En av verksamheterna har helt saknat SDB. Några har varit dåliga på att rensa ut de gamla när nya sätts in i pärmen. Men de flesta har haft ganska god ordning på sina blad.
- Kemtvätt där perkloretylen stod framme i tvätterilokalen.
- I tre fall hade inte personalen informerats eller utbildats om SDB. I ett fall var det problem med att få SDB från leverantören.
- De verksamheter som besökt är huvudsakligen U-verksamheter som ej besökts tidigare/på några år. Således har en del brister i förvaring och hantering av farligt avfall kunnat konstateras.
- Vanligen har personalen kunskap om var SDB förvaras, men det är mer tveksamt om de har koll på vilken information som kan hämtas ur dessa. Bladen förvaras vanligen i pärmar på strategiska platser.
- Dålig ordning på SDB på ett företag. SDB fanns inte samlat och inte heller lättillgängligt för personalen. I vissa fall skickar tydligen inte leverantörerna ut SDB, utan man hänvisar till SDB på sina hemsidor.
- De flesta hade en pärm någonstans med SDB, Dåligt ställt med infoutbildning tillpersonalen.
- Positivt att kunna fokusera på ett specifikt område (gå lite djupare), Upptäckte brister som man troligtvis inte skulle ha upptäckt vid ett ordinarie besök. (Detta omdöme gäller hela projektet som sådant)
- När vi var på växtodlingslantbruket så kikade vi på deras bekämpningsmedelsförråd. Det visade sig då att SDB fanns på varje burk. Det var så som det ibland kan vara på vissa läkemedelsburkar (dragspelslapp).
- SDB saknades helt vid två verksamheter. Det vanligaste är förvaring i pärm men finns intranät kan SDB även vara hänvisade dit.
- Oftast bra förvaring.
- Flera saknar SDB

Uppdatering, innehåll och språk

- Kemikalieleverantörer är enligt vissa företag dåliga på att informera om när produkt eller SDB ändras och skickar inte ut nya vid ändringar.
- Leverantören brukade med jämna mellanrum tillhandahålla uppdaterade SDB. Inga av de SDB jag tog del av var äldre än tre år. Samtliga SDB hade 16 punkter och var skrivna på svenska.
- Inte ovanligt att SDB är gamla (7-8 år). Endast ett har inte varit på svenska. Något enstaka helt undermåligt. T.ex. utan uppgifter om beståndsdelar.
- SDB på engelska har förekommit medan texten på förpackningen varit på svenska och även tvärtom. På ett annat företag fanns SDB på företagets intranät och var då inte tillgängligt vid t.ex. strömavbrott/datakrångel.
- I ett fall var inte SDB uppdaterade, i övrigt bra.
- SDB på polska och engelska på CD. Direktimporterat i tidigare verksamhet, "egenanvändare" enligt Kemi och då inget krav på SDB på svenska. Det vill säga inte säkert att det fanns någon brist.
- Samtliga SDB som kontrollerades hade 16 punkter och var på svenska. Oftast var bladen högst 3 år, men i ett fall var de flesta bladen över 10 år.
- Alla på svenska vid besöken. Dåligt med uppdatering i de flesta fallen. Oftast 16 punkter.
- Upptäcktes en hel del gamla SDB som är i behov av uppdatering. Utrensning av SDB för produkter som inte längre används brister i vissa fall.
- Stötte på gamla SDB och SDB på engelska.
- Oftast äldre SDB.
- Förekommer SDB som är äldre än 3 år, vissa har SDB enbart på engelska.

Kontroll punkt 15 Märkning

- Legotillverkning kan ske åt andra företag så att samma produkt får olika etiketter.
- Informationen på SDBen gällande märkning stämde överens med den information som återfanns på förpackningen.
- SDB på svenska men märkningen saknar svensk översättning.
- Äldre förpackningar har inte överensstämmt med nya SDB.
- Märkningen på förpackningen med den märkning som angavs i SDB överensstämde inte för en produkt. Kan dock i detta fall berott på att SDB inte var uppdaterat. VU skulle kontakta sin leverantör.
- Det var vanligt med brister i märkningen. I flera fall saknades farosymbol eller riskfraser. Det är inte alltid lätt att veta om det är SDB eller märkningen på produkten som är felaktig.
- För ett par produkter stämde inte märkningen på förpackningarna med SDB. Visade sig dock att man nyligen fått uppdaterade SDB och att man slängt de gamla.
- Har i bland inte stämt, har inte fått besked från alla ännu. Men det har varit gamla SDB i något fall med.
- Något företag höll över kemikalier från en större förpackning till en mindre som sedan förvarades ute i produktionen. Denna mindre förpackning märktes då med en egenhändigt gjord etikett. På etiketten fanns en rad där namnet på produkten skulle skrivas.
- Exempel på en verksamhet som hade bra hantering av SDB men dock stämde inte märkningen på en produkt jämfört med dess SDB.
- Märkning av stora förpackningar som används i produktion kan vara mycket bristfällig.
- Omärkta förpackningar förekommer, etiketter borta.

Kontroll punkt 6 Åtgärder vid oavsiktliga utsläpp

- VU på båda verksamheterna menade att de läser och tar till sig det de anser vara viktigast på SDB vilket bl.a. gällde åtgärder vid oavsiktliga utsläpp.
- Saneringsmaterial har funnits efter anvisningar i SDB.
- Att dagvattenbrunnar går till recipient är främmande för en del företag, de tror att det går till "reningsverket". Det samma gäller ju frågan om hantering av släckvatten vid en brand.
- Skriftliga rutiner i tre av fyra fall för rutiner vid oavsiktliga utsläpp. Muntliga rutiner fanns i vissa fall. Rutinerna var allmänna och inte produktspecificerade i enlighet med SDB.
- Endast uppgifterna i SDB kontrollerades, och här saknades oftast en hänvisning till punkt 8 och 13.
- I regel rätt så bra, saknas absorber på en del.
- Standardfraser som ej tas särskilt stort på allvar.
- Vissa saknar tillräcklig beredskap för att ta hand om spill. Dåliga rutiner i egenkontrollprogrammet. Ibland märkliga formuleringar i SDB under punkt 6.
- Brunnar i fjärrvärmeanläggningar är en risk för läckage utav olja som ofta ligger som säkerhetsanordning om ordinarie försörjning pajar.

Kontroll punkt 7 Hantering och lagring

- Anmärkning mot förvaring och krav på invallning har ställts i några fall vid tillsynsbesöket.
- Ett företag hade mycket bra koll ur miljöhänsende men hade missat helt att rengöringsmedlet med pH 12 kunde stänka vid blandning till brukslösning.
- Vid en verksamhet förvarades flytande kemikalier utan sekundärt skydd. I övrigt bra förvaring. Ingen av de granskade SDB angav att flytande miljöfarliga kemikalier skulle förvaras invallade.
- Inga grova brister i SDB. I några fall skedde förvaring och hantering bristfälligt.
- Någon brist.
- Exempel som påträffades är förvaring av kemikalier utan skydd av invallning eller i närhet av en brunnsanslutning där SDB hänvisar att det är olämpligt.
- Lagring ser generellt bra ut ute på verksamheten. SDB sällan brister under punkt 7.
- Förekom förvaring i okontrollerad cistern.

Kontroll punkt 13 Avfallshantering

- Gamla produkter kan lagras internt i flera år innan man fått ihop tillräckliga mängder för att skicka bort som farligt avfall.
- Information om hur avfallet skulle hanteras kontrollerades på de aktuella SDB. Avfallskoder fanns med på samtliga SDB vilket var positivt. De var även ganska utförliga vad gäller informationen om hur avfallet skall hanteras.
- En punkt där det ofta är brister. Saknar avfallskod och anvisningar i övrigt.
- Företag som inte lämnar miljörapport har sämre koll på avfallskod samt dokumentering av mängder och mottagare. Revideringen av FMH-bilagan kommer tyvärr att göra att än fler företag blir sämre på detta.
- I ett fall förvarades flytande farligt avfall utan invallning. Stor skillnad mellan den information som återfanns under denna punkt.
- Det var ganska vanligt med svag beskrivning under denna punkt i SDB. I verkligheten är dock ordningen god, men några fall av bristfällig förvaring och hantering fanns.
- Någon brist.
- Standardfraser som ej tas särskilt stort på allvar. Anger ej avfallsslag eller koder i vissa SDB så informationen brister.
- SDB har mycket varierande text under p 13. Framst saknas information om avfallet är FA och avfallskod, samt transportregler.
- Transportdokument enligt lagkrav och journalföring av farligt avfall finns oftast inte.

Utrensning av kemikalier som inte används

- Gamla produkter kan finnas kvar på hyllorna länge.
- En av verksamheterna hade kemikalieavfall som de "glömt" att göra sig av med. De stod emellertid inomhus och invallade på hårdgjord yta.
- Utrensning av gamla kemikalier är ofta gjord till viss del. En del sparas i fall om att de skulle komma till användning igen.
- Problemet med gamla "dunkar" som blir stående är ju att företagen till slut inte vet vad som är i dem, t.ex. när etiketterna har lossnat.
- Överlag bra kontroll över de kemikalier som används. I ett fall behövde utrensning och inventering ske.
- Vissa var i behov av utrensning, andra hade redan gjort det rätt nyligen.
- Verkligen behövligt på ett företag!
- I de flesta fall bra.
- Generellt ett bra arbete med utrensning av gamla kemikalier. Enstaka verksamheter sparar gamla kemikalier de tror kan komma till användning framöver.
- Vissa företag har haft en exemplarisk utrensning och menar att de vunnit både tid och pengar på att organisera upp kemikaliegenomgången.
- Bra att genomgång sker. Förhoppningsvis gör de det själva i egenkontrollen nu.

Riskminsknings- och utfasningsämnen, kontroll punkterna 2 och 3

- De flesta små verksamheter har inte arbetat med det. Det finns en övertro på leverantörens vilja att ta fram den bästa och mest miljövänliga produkten.
- Två av verksamheterna hade använt sig av PRIO och en av dessa använde både riskminskningsämnen och utfasningsämnen.
- Flera av företagen hade ingått i projekt utfasningsämnen 2006, och hade då tittat på dessa. Vissa företag hade inga sådana produkter. Medvetenheten om dessa särskilt farliga produkter har ökat i och med dessa kemikalieprojekt. I flera fall förevisades PRI
- Små företag tycker att det är krångligt, jag med.
- En antal verksamheter i kommunen informerades våren 2006 om Miljöförvaltningens kartläggning av särskilt farliga ämnen. Vissa verksamheter inkom med en frivillig redovisning från uppföljningen av deras kemikalier.
- Gått igenom PRIO guiden sittande vid dator förra året, uppföljning gjordes nu, men varierat resultat. Ett företag hade fasat ut riskminskningsämne.
- Bra att genomgång sker. Förhoppningsvis gör de det själva i egenkontrollen nu.

Kemikalieförteckning enligt egenkontrollförordningen

- Vid besöket uppmanades flera företag att rensa ut gamla kemikalier som inte används och upprätta ny eller uppdatera sin kemikalieförteckning.
- Båda verksamheterna hade en kemikalieförteckning.
- Många har en kemikalieförteckning men inte alltid komplett/uppdaterad och den utökade varianten saknas.
- Samtliga företag hade brister i kemikalieförteckningen.
- Hälften av de inspekterade verksamheterna saknade kemikalieförteckning.
- Endast ett av de besökta företagen hade en fullgod kemikalieförteckning. Ett behöver sannolikt inte det (är troligen ett U-objekt). De övriga har i efterhand fått inkomma med en förteckning. Bristerna har varierat i omfattning, men effekten av besöken och våra krav har varit stor och positiv.
- Mindre företag tycker att det är lite överkurs är min uppfattning, en del har eller har haft andra undrar vad det är frågan om. De kanske har en eller ett par kemikalier de har flöde på och en förteckning känns stort då. Det kan dessutom vara en kemikalie som inte är så "farlig".
- Icke anmälningspliktiga verksamheter saknar i regel kemikalieförteckning. Övriga verksamheter har det men viss information kan saknas, t.ex. omfattning.
- Fullständig kemikalieförteckning saknades i tre av fyra fall.
- Små VU saknar oftast kemikalieförteckning.

Företagets systematiska arbete med kemikalier

- Det finns några företag som sköter detta exemplariskt och alltid har aktuella uppgifter och diskussioner med sin kemikalieleverantör, men hos flertalet ägnas frågan ingen större uppmärksamhet.
- Måleriverksamheten använder sig av lösningsmedelsbaserad färg och menade att det var svårt att gå över till vattenbaserad färg eftersom de målade inredningar, köksluckor och annan inredning. Även den andra verksamheten använder sig av lösningsmedelsbaserad färg och de hade inte tänkt på möjligheten att ersätta t.ex. xylen som förtunning till mindre farlig förtunning. Som positivt kan man ju se att vi nu har diskuterat det och att vi kommer att fortsätta göra så vid de nästkommande besöken.
- Större företag med miljöansvarig/samordnare hade bra koll på detta medan mindre verksamheter gör detta om det hinns med, och det ligger långt ned på deras "att göra lista".
- Verksamheterna har överlag inte kommit så långt med det systematiska kemikaliarbetet.
- I några fall ställde vi frågor kring rutiner, och även här varierade resultatet. Vissa sade sig sakna helt rutiner kring kemikalier, medan andra hade väl utvecklade sådana, främst gällande inköp.
- Ofta får de info från leverantörer om nyheter. Mindre företag har sällan något uttalat sätt att arbeta på här, så det är bra att påminna dem om detta.
- Det är vanligt att företagen fortfarande hänvisar till OBS-listan.
- Generellt bra arbete vid företag som är miljöcertifierade. Brister vid mindre företag.
- Kan bli mycket bättre på flera håll, men alla har påbörjat sitt kemikaliarbete vilket ju är glädjande.

7. Har ni ställt krav, eller kommer att ställa krav, på åtgärder hos företag som besökts, i form av föreläggande eller skriftliga inspektionsmeddelanden?

17 ja
1 nej
Två har inte svarat

Om ni svarade Ja på frågan, ange till hur många:
Från 1-11
Totalt till 68 stycken
Två har inte svarat

8. Har ni skickat, eller kommer att skicka, brev om bristande SDB till annan tillsynsmyndighet och KemI?

4 ja
11 nej
4 vet inte
Två har inte svarat

Om ni svarade Ja på frågan, ange antal:
Från 1-4
Totalt till 10 stycken
Två har inte svarat

9. Har ni kontaktat, eller kommer att kontakta, Arbetsmiljöverket om arbetsmiljöbrister?	1 ja 16 nej 1 vet inte Två har inte svarat
--	---

Utvärdering av kampanjen	
10. Vilket betyg på skalan 1-5 (där 1 = mycket dåligt och 5 = utmärkt) vill ni ge vår tillsynshandledning från hösten 2007?	3 st 3:or 14 st 4:or 4 st 5:or Medelbetyg 4,0 (Två som inte deltagit har gett betyg, en 4:a och en 5:a.)
11. Behöver den förbättras?	5 ja 7 nej 9 vet inte En har inte svarat
<p>Om ni svarade Ja på frågan, ge gärna förslag på förbättringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4 av 5 som tycker att handledningen behöver förbättras saknade en checklista. - En av dem skriver att de fick göra egna checklistor för att inte missa något vid tillsyn - En skriver också att de viktiga punkterna 3 och 4 i handledningen var lite röriga och svårlästa. Men egentligen var den föredömligt kort och innehåller inga stora brister. - En hade velat ha exempel på inspektionsrapport. 	
12. Kommer ni att fortsätta använda handledningen även efter kampanjen?	16 ja 2 vet inte En har inte svarat
13. Ni som <i>inte</i> deltagit i tillsynskampanjen: Planerar ni att använda handledningen efter kampanjen?	6 ja 5 vet inte Två har inte svarat
14. Var någon/några av er på miljökontoret på något av våra två seminarier den 2 respektive den 5 oktober 2007?	25 ja (17 som deltog i kampanjen) 4 nej (2 som deltog i kampanjen) Tre har inte svarat
15. Om ni svarade Ja på fråga 14: Hjälpte det er i tillsynsarbetet? (ni som inte deltagit i kampanjen besvarar inte denna fråga)	Alla svarade ja

Övrigt

16. Här kan ni lämna ev. övriga kommentarer:

Kommentarer från dem som har deltagit:

- Handledningen kan användas vid fortlöpande inspektioner under 2008 på andra företag än de som nu kom med i projektet.
- Meningen var att vi skulle vara två personer som var med på besöken. Då den ena personen fick förhinder vid båda tillfällena blev det tyvärr ej så. Men vi har ju fortfarande tillsynshandledningen så det finns ju inga hinder för att göra ett nytt försök.
- Utan seminarierna så hade vi inte deltagit!
- Ett bra projekt som berör ett område som lätt blir bortprioriterat. Kräver en tämligen stor insats för att kännas relevant. Att bara besöka något enstaka företag känns inte givande i sammanhanget. Bra information har lämnats av miljösamverkan.
- Det vore (generellt sett på de flesta projekt) bra med mer tid mellan det att handledningsdokumentet är klart den tid då informationsdagar hålls tills själva kampanjen startar. Då hinner man förbereda sig mer i god tid!
- Vid varje verksamhet anpassades graden på uppföljning av SDB efter rådande förhållande. Uppföljning av SDB har utförts som en del i den löpande tillsynen av miljöfarliga verksamheter.
- För vår del passade inte kampanjen in under hösten 2007 pga. att vi redan planerat in tillsyn på mindre verksamheter där det inte var aktuellt att bedriva tillsyn på SDB.

Kommentarer från dem som inte deltagit:

- Handledningen är ett jättebra uppslagsverk med bra tips på handläggning. Som alltid används MVG:s handledningar vartefter i sin helhet eller valda delar vid förvaltningens tillsyn, trots att vi inte alltid deltar i kampanjerna.
- Vi var flera från kontoret som deltog i era två seminarier.
- Vi gör kanske en eller några kontroller under 2008 istället.
- På grund av viss organisatorisk turbulens har vi inte kunnat genomföra de inspektioner vi tänkt göra. Vi kommer dock försöka att använda materialet vid åtminstone två inspektioner i vår.
- Projektid har fått stryka på foten pga. händelsestyrd tillsyn under hösten 2007. Vi får dock användning av materialet under 2008.

Sammanställt av Cecilia Lunder
Projektledare Miljösamverkan Västra Götaland